

3. Бібік Н. М. Формування предметних компетентностей в учнів початкової школи: монографія. К.: Педагогічна думка, 2014. 346 с.

4. Вукіна Н. В. Критичне мислення: як цьому навчати : науково-методичний посібник. Харків : Книгоспілка, 2017. 190 с.

5. Державний стандарт початкової загальної освіти. URL: <http://www.mon.gov.ua/ua/often-requested/state-standards/>.

6. Дьюи Дж. Психологія и педагогіка мышлення. / Дж. Дьюи. М. : Совершенство, 1997. 208 с.

7. Інтерактивні технології навчання у початкових класах / авт.-упор. І. І. Дівакова. Тернопіль : Мандрівець, 2013. 180 с.

8. Києнко-Романюк Л. В. Розвиток критичного мислення в учнів: теорія і практика. *Рідна школа*. 2016. №7. с. 13-15.

9. Як розвивати критичне мислення в учнів (з прикладом уроку). URL: <https://nus.org.ua/articles/krytychne-myslennya-2/>.

УДК 373.3

Корнієнко С.М.

доцент, кандидат педагогічних наук,
методист відділу освітнього адміністрування Т ОКІППО;

Федоренко О.В.

вихователь групи продовженого дня
ЗЗСО №6 м. Дружківки
Донецької області

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У РОЗВИТКУ ТВОРЧОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Постановка проблеми. Одним із пріоритетних завдань, визначених Національною доктриною розвитку освіти в Україні, є створення передумов для виховання особистості, здатної творчо мислити, самостійно приймати рішення, гнучко реагувати на зміни в умовах перебудови суспільства. Саме в молодшому шкільному віці закладається творчий «фундамент» майбутньої особистості, виникають креативні якості, які в майбутньому визначатимуть «обличчя» людини, формуються навички творчої діяльності та креативне ставлення світу й самого себе. Вступаючи в життя, оволодіваючи різними видами творчої діяльності, дошкільник набуває творчо-креативних умінь, а також розвиває творчі якості. У Державному стандарті початкової освіти, в мистецькій освітній галузі, змістом освіти постає світ мистецтва та образотворча діяльність. Адже розвиток творчості в учнів початкової школи в процесі становлення особистості є одним із провідних засобів виховання.

Аналіз основних досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення проблеми. Творчому розвитку дитини завжди приділялася велика увага у психолого-педагогічній теорії і практиці. Зокрема, в працях Л. Виготського, О. Матюшкіна, В. Моляко, Б. Теплова, С. Рубінштейна та інших вчених наведено конкретні підходи до цілеспрямованого розвитку здібностей особистості, починаючи з дитинства. Істотний внесок у розробку

концептуальних положень розвитку творчості учнів початкової школи зробили А. Богущ, О. Кононко, В. Кузь, О. Проскура та ін. Окрім того, вагомий внесок у методiku розвитку творчості школярів зробили науковці Н. Голубева, М. Гусакова та ін. Методiku розвитку творчих здібностей учнів початкової школи розкривали Т. Жарова, В. Котляр, І. Ликова, Т. Рогаткіна, Н. Сапіна та ін. У вказаних дослідженнях основна увага приділяється проблемі розвитку творчості й творчих процесів учнів початкової школи.

Мета дослідження – проаналізувати методiku використання інноваційних педагогічних технологій у розвитку творчості учнів початкової школи у сучасних умовах дошкільної освіти.

Результати дослідження та їх обговорення.

Становлення та вдосконалення сучасної початкової освіти неможливе без впровадження нових методів навчання і виховання учнів. В сучасній науковій літературі дитяча творчість визначається як явище художньої культури, а вивчення особливостей її проявів та умов формування – як важлива проблема психолого-педагогічної науки. Актуальною проблемою сучасної педагогіки є розвиток дитячої творчості, виховання в учнів початкової школи творчого підходу до перетворення оточуючого світу, активності та самостійності мислення, що сприятиме досягненню позитивних змін у житті суспільства.

В процесі використання сучасних технік малювання в учнів початкової школи формується емоційна сфера, здійснюється розумовий розвиток (мислення, пам'ять, увага, творчість, фантазія, мова), відбувається естетичний розвиток особистості; розвивається окопір, зорове зосередження, дрібна моторика; виховується працьовитість, охайність, наполегливість. Сюди включається техніка створення ліній, заштриховування, заливання, накладання посиленних тонів, манера малюнка і письма, спосіб використання тих чи інших матеріалів (паперу, олівця, вугілля, пастелі, олійної фарби, акварелі, гуаші, темпері) у співвідношенні з їх якостями і зображувальними властивостями. Діти люблять малювати свічкою, пальцями, долоньками, губами, зубною щіткою, ниткою, соломкою, з використанням кляксографії, на папері, лінолеумі, асфальті, снігу, склі. Розважальні техніки можна використовувати в предметному, сюжетному та декоративному малюванні [6, с. 72].

Сучасні вимоги до проведення занять із образотворчої діяльності на основі інноваційних педагогічних технологій передбачають зв'язок образотворчої діяльності з іншими видами діяльності дітей: ігровою, музичною, театралізованою, тому педагог, закінчуючи заняття, створює умови для переходу до іншого виду діяльності. Успішність формування творчості залежить від спрямованості дібраних вихователем методів та прийомів керівництва творчою діяльністю дітей. «Стимулюючи пізнавальну й оцінювальну діяльність дітей, спонукаючи до творчого пошуку системою методів, демонструванням раціональних способів утілення задуму, керівництвом і співробітництвом із дітьми, вчитель надає цьому процесу ту спрямованість, яка в кінцевому результаті притаманна творчості» [4, с. 47].

На противагу традиційності, нетрадиційність дає можливість відійти від стереотипів, надати дитині максимальну свободу в її образотворенні.

Нетрадиційні техніки досить прості в технічному плані, діти легко їх засвоюють і отримують задоволення від результатів. Вони також дають дітям унікальні можливості для експериментування, пошуків образів, сміливих втілень на папері незвичайних фантазій, вражень, думок. Впроваджуючи сучасні техніки малювання з учнями початкової школи, педагогам необхідно формувати у вихованців ключові складники життєвої компетентності: віру у власні можливості; базові якості особистості; самостійність, працелюбність, спостережливість, креативність; творчі здібності; відсутність негативних емоцій; збереження психічного здоров'я дітей.

Важливою метою є формування в учнів початкової школи естетичного ставлення й художньо-творчих здібностей в образотворчій діяльності на основі інноваційних педагогічних технологій. Основними завданнями при цьому є:

1. Розвиток естетичного сприйняття художніх образів (у творах мистецтва) і предметів (явищ) навколишнього світу як естетичних об'єктів.

2. Створення умов для вільного експериментування з художніми матеріалами й інструментами.

3. Ознайомлення з універсальною «мовою» мистецтва – засобами художньо-образної виразності.

4. Ампліфікація (збагачення) індивідуального художньо-естетичного досвіду (естетичної апперцепції): «осмислене читання» – розпредметнення й опредметнення – художньо-естетичних об'єктів за допомогою уяви й емпатії; інтерпретація художнього образу й змісту, замкненого в художню форму.

5. Розвиток художньо-творчих здібностей у продуктивних видах дитячої діяльності.

6. Виховання художнього смаку й почуття гармонії.

7. Створення умов для багатоаспектної й захоплюючої активності дітей у художньо-естетичному опануванні навколишнього світу.

8. Формування естетичної картини світу й основних елементів «Я-концепції творця».

Методика використання інноваційних педагогічних технологій у розвитку творчості учнів початкової школи містить три провідних компоненти, кожний із яких, у свою чергу, є багатоаспектним явищем.

1. *Здатність емоційного переживання.* Дитина не тільки бачить, але й відчуває художній образ, будучи ніби співучасником подій і явищ, переданих художнім твором. Емпатія й емоційне переживання виникають і проявляються в міру вікових та індивідуальних можливостей дітей, вони ж сприяють розвитку мотиваційної установки на активну участь у художній діяльності. Емоційно-естетичне переживання виникає на основі специфіки впливу мистецтва в різних його проявах. Спочатку це орієнтовна дія, потім виникнення інтересів і переваг, на основі яких формується морально-естетична спрямованість.

2. *Здатність до активного засвоєння художнього досвіду* (естетичної апперцепції), до самостійної творчої діяльності, до саморозвитку й експериментування (пошукових дій). Загальновідомо, що художній досвід передається дитині в різних напрямках та видах творчої діяльності. Дитина здобуває основи знань і уявлень про різні види мистецтва, починає опанувати їх

«мову» – образотворчо-виражальні засоби. На цій основі в дитини формуються практичні художні вміння й у результаті – формується досвід художньо-творчої діяльності. Педагог має знати, що найбільш важливими в естетичному досвіді є здібності, які дозволяють дитині самостійно переносити свій досвід (уже знайоме й опановане під керівництвом дорослого або в співтворчості з ним) у нові умови й самостійно застосовувати у творчих ситуаціях.

3. Специфічні художні й творчі здібності (сприйняття, виконавство й творчість). В естетичному вихованні провідна діяльність учнів – художня. Розвиваючий характер естетичного виховання відбудеться за умови опанування дітьми узагальнених (типових) і самостійних способів художньої діяльності, необхідних і достатніх у всіх видах художньої діяльності.

Методами розвитку творчості учнів початкової школи на основі інноваційних педагогічних технологій є:

- метод пробудження яскравих естетичних емоцій і переживань із метою оволодіння даром співпереживання;

- метод спонукання до співпереживання, емоційної чутливості до прекрасного в навколишньому світі.

- метод естетичного переконання (на думку А. Бакушинського, «форма, колорит, лінія, маса й простір, фактура повинні переконувати собою безпосередньо, повинні бути самоцінні, як суто естетичний факт» [1, с. 75]);

- метод сенсорного насичення (без сенсорної основи неможливе залучення дітей до художньої культури);

- метод естетичного вибору («переконання красою»), спрямований на формування естетичного смаку;

- метод різноманітної художньої практики;

- метод співтворчості (із педагогом, народним майстром, художником, однолітками);

- метод нетривіальних (небуденних) творчих ситуацій, що пробуджують інтерес до художньої діяльності;

- метод евристичних і пошукових ситуацій.

Інтеграція різних видів образотворчого мистецтва й художньої діяльності дітей на основі принципу взаємозв'язку узагальнених уявлень (інтелектуальний компонент) і узагальнених способів дій (операціональний компонент) забезпечує оптимальні умови для повноцінного творчого розвитку дітей відповідно до їх вікових та індивідуальних можливостей [8, с. 66].

Висновки. Отже, інноваційна освітня діяльність педагога на заняттях, організованих на основі інноваційних педагогічних технологій, спрямована на отримання більш високих досягнень у творчому розвитку особистості дитини, опанування та впровадження нових засобів створення художнього образу у візуальних видах мистецької діяльності, розробку оригінальних педагогічних технологій методичного супроводження творчого процесу, відкриття нововведень, що ведуть до прогресивних перетворень у галузі художньо-естетичного виховання учнів засобами образотворчого мистецтва.

Література

1. Божко Л. Н., Полякова Г. А. Методика викладання образотворчого мистецтва в школі. К. : Скорпіон, 2004. 384 с.
2. Васильєва О., Поклад І. Розвиток особистості дитини в образотворчій діяльності. *Мистецтво та освіта*. 2012. №2. С. 42–43.
3. Горіна Н. Нестандартні форми навчання молодших школярів на уроках образотворчого мистецтва. *Початкова школа*. 2013. № 4. С. 1–4.
4. Котляр В.П. Основи образотворчого мистецтва і методика художнього виховання дітей. К. : Кондор, 2006. 200 с.
5. Максимчук Г.М. Використання інноваційних технологій на уроках мистецтва. *Наука і освіта*. 2016. №7. С. 146–149.
6. Методика навчання мистецтва у початковій школі : посібник для вчителів. Х.: Веста : Ранок, 2006. 256 с.
7. Нова українська школа: poradnik для вчителя. Київ : Літера ЛТД, 2018. 160 с.
8. Образотворче мистецтво з методикою викладання : навчально-методичний посібник. Умань : Візаві, 2014. 112 с.
9. Чен Н. В. Нетрадиційні техніки зображення : навч.–метод. посіб. Харків : Скорпіон, 2007. 48 с.

УДК 37.025.8

Космина Н. В.

практичний психолог Тернопільського ліцею № 21 –
спеціалізованої школи мистецтв ім. Ігоря Герети
kosminkaNV@i.ua

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ВПЛИВ МИСТЕЦТВА НА ДІТЕЙ З ООП

На межі третього тисячоліття формується образ нової культурної людини: вільно мислячої, котра усвідомлює себе і своє місце в світі. Метою сучасної школи в зв'язку з цим повинна стати реалізація закладених в людині можливостей шляхом розвитку її індивідуальності і виховання особистості [1, с. 127-128].

Саме предмети музичного та образотворчого мистецтва мають надзвичайний потенціал для розвитку творчої особистості, формування креативного мислення, розвитку почуттєвої сфери, здійснення самокорекції психоемоційного стану.

У багатьох країнах світу вже зрозуміли, що розвинути у дітей вищезгадані якості, які вкрай необхідні в сучасному світі, найліпше можна саме за допомогою мистецьких дисциплін [1, С. 131-132].

Тому, наприклад, у Японії, Фінляндії, Англії всіх дітей, незалежно від їх музичних здібностей, вчать грати на музичних інструментах.

Мистецтво, музика та драма – одні з основних предметів в англійських школах, їх вивчають упродовж усіх років навчання в школі.